

PRIMA ENCICLOPEDIÉ SPORTIVĂ

Dr. hab., prof. univ.
Elena CONSTANTINOVICI
Institutul de Filologie al AŞM

Institutul de Studii Enciclopedice al AŞM a editat recent cartea *Sport. Mică enciclopedie*, autori – Nicolai Ambrosi și Pavel Brădescu. Este o lucrare în care cuvântul și sportul și-au dat mana pentru a prezenta un tablou reprezentativ al domeniului.

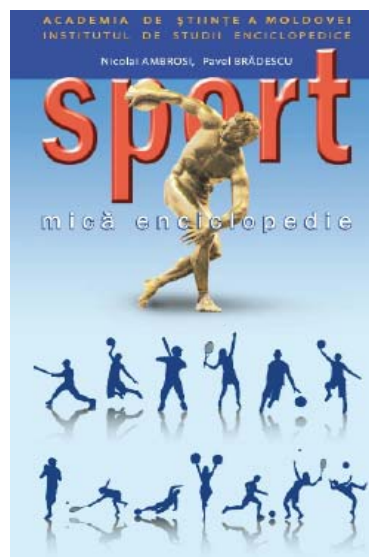
Ne place să-i vedem pe sportivi la competiții și campionate. Le admirăm frumusețea, forța, efortul, perseverența. Însă există și partea nevăzută a vieții sportive. Aceasta este mai puțin cunoscută: cei mai mulți dintre noi avem o idee vagă despre atleți și jucători, nu cunoaștem poveștile de viață ale sportivilor, problemele sporturilor. Chiar dacă numele campionilor sunt pe buzele tuturor, victoriile lor se datorează și unor profesioniști care nu ies în față. Nu sunt aplaudați de suporterii din tribună. Sunt mai puțin cunoscuți organizatorii activităților sportive, antrenorii, arbitrii, comentatorii și jurnaliștii sportivi etc.

Privită din acest unghi, cartea, recent apărută, conține informații extrem de valoroase și utile. După cum se afirmă în prefață, este prima carte din colecția „Mica enciclopedie” și prima cercetare enciclopedică în domeniul sportului realizată în Republica Moldova.

Elaborată pe principii enciclopedice, lucrarea prezintă informații esențiale privind: 1) conceptele de bază din domeniul sportului; 2) termenii aferenți; 3) sporturile, disciplinele și probele sportive; 4) fenomenele și instituțiile din sport și cultură fizică; 5) biografiile sportivilor de performanță, ale unor personalități din țară și de peste hotare; precum și ale unor specialiști organizatori din domeniul sportului în context național și internațional. Numărul total de termeni e de 621.

Mens sana in corpore sano este un dicton latin care trebuie ținut minte. Acesta a fost prezent permanent în educație, încercându-se găsirea unui echilibru între corp și minte. Avantajele pe care le oferă viața la etapa contemporană duc la reducerea drastică a efortului, la automatizarea activității umane. Preferăm internetul și televizorul. Domină sedentarismul care prejudiciază serios sănătatea populației, mai ales, a adolescenților și a tinerilor.

Cartea *Sport. Mică enciclopedie* promovează acest domeniu ca pe un instrument pentru educație și pace într-o gamă largă de activități. Ea reunește

Nicolai Ambrosi, Pavel Brădescu. *Sport. Mică enciclopedie*. – Ch.: Institutul de Studii Enciclopedice al AŞM, 2014. - 400 p.

un număr considerabil de discipline sportive, concepute de către autori în formă de articole, ordonate alfabetic, care să permită instructorilor, educatorilor și profesorilor a depista cu ușurință informația necesară și a o folosi ca pe un instrument de dialog și de integrare socială. Este o carte unde se pot găsi rapid răspunsuri la diverse întrebări ce țin de instruire și educație sportivă.

Astfel, sunt descrise riguros *sporturile de vară: atletism, tir cu arcul, badminton, baschet, box, caiac, canotaj, ciclism, echitație, scrimă, haltere, hochei pe gheață și pe iarbă, fotbal, gimnastică, handbal, judo, înot, taekwondo, tenis de masa, tenis, triatlon, volei, wrestling și sporturile de iarnă: biatlon, hochei pe gheață, patinaj artistic, schi alpin, skeleton, snowboard*. Fiecare gen de sport este definit, sunt menționate principalele probe sportive aferente, regulile de joc, performanțele obținute la Campionate și Jocuri Olimpice, sunt nominalizate Asociațiile și Federațiile fondate în diferite țări, inclusiv în Republica Moldova. Așazisului „sport-rege” – fotbalul – îi sunt rezervate, de exemplu, patru articole: unul generic și celelalte trei, respectiv, despre fotbalul american, cel canadian și futsal (fotbal în sală).

Cartea include în jur de 130 de personalități sportive, printre care: *nume sonore internaționale*, precum: Bobby Charlton (fotbalist englez), Heike Drechsler (atletă germană), Bobby Fischer (șahist american), Michael Jordan Jeffrey (baschetbalist american), Kenneth H. Cooper (fondatorul gimnasticii aerobice, SUA), Pierre Fredy de Coubertin (fondatorul JO moderne, Franța), Steffi Graf (tenismenă

germană), Wayne Gretzky (hocheist canadian), Bruce Lee (arte marțiale, SUA), Diego Armando Maradona (fotbalist argentinian), James A. Naismith, (inventatorul jocului de baschet, Canada), Edison Arantes do Nascimento Pele (fotbalist brazilian), Michael Phelps (înotător american), Michel Platini (fotbalist francez), Michael Schumacher (pilot german de formula I), Arnold Schwarzenegger (culturist, actor, politician, Austria); **sportivi notorii români:** Iolanda Balaș (atletă), Lucian Bute (boxer), Nadia Comăneci (gimnastă), Nicolae Dobrin (fotbalist), Leonard Doroftei (boxer), Gheorghe Hagi (fotbalist), Gheorghe Iliuță (boxer și schior alpin), Anghel Iordănescu (fotbalist român, antrenor principal al selecționatei de fotbal a României), Elisabeta Lipă (canoare), Mircea Lucescu (fotbalist și antrenor), Lia Manoliu (atletă), Diana Mocanu (înotătoare), Gheorghe Mureșan (baschetbalist), Ilie Năstase (tenismen), Ecaterina Szabo (gimnastă), Gabriela Szabo (atletă), Ion Țiriac (tenismen) etc.; **sportivi din Republica Moldova:** Octavian Bodișteanu (lupte libere), Viorel Bologan (șahist), Petru Caduc (boxer), Caigorodov Anatoli (boxer), Andrei Carpenco (alpinist), Tudor Casapu (halterofil), Valentin Ciumac (atlet), Anatoli Cîrîcu (halterofil), Igor Dobrovolschi (fotbalist), Andrei Doga (sambo și judo), Ion Dosca (jocul de dame), Veaceslav Gojan (boxer), Veaceslav Gorpișin (handbalist), Procopie Grosu (luptător de stil greco-roman), Vitalie Grușac (boxer), Valentin Guțu (sambo, judo), Viorel Iordăchescu (șahist), Cristina Iovu (halterofilă), Nicolae Juravschi (canoist), Natalia Rusacenco (handbalistă), Elena Scovitina Miscova (șahistă), Timofei Screabin (boxer), Elmira Scripcenco (șahistă), Nicolae Simatoc (fotbalist), Ghenadie Tulbea (lupte libere), Octavian Țicu (boxer), Stela Zaharova (gimnastă), Ivan Zaikin (lupte greco-romane); **sportivi din alte țări:** Serghei Bubka (săritor cu prăjina, Ucraina), Nona Gaprindașvili (șahistă, Georgia), Irina Rodnina (patinaj artistic, Federația Rusă), Elena Isinbaeva (atletă, Federația Rusă), Aleksandr Karelin (luptător de stil greco-roman, Federația Rusă), Garry Kasparov (șahist, Azerbaidjan), Gusman Kosanov (atlet, Kazahstan), Larisa Latînina (gimnastă, Ucraina); **personalități cu merite deosebite în dezvoltarea sportului:** Nicolai Ambrosi, Boris Boguș, Pavel Cebanu, Veaceslav Manolachi, Andrei Negru, Grigore Popovici, Boris Rîșneac, Alexei Rusu (Republica Moldova), Samaranch Juan Antonio (Spania), Alexandru Lăzărescu, Panfil Sava, Alexandru Șiperco (România); **comentatori și ziariști sportivi:** Nicolae Buzdugan, Efim Josanu, Valeriu

Rogozenco (Republica Moldova), Ioan Chirilă (ziarist în tematică sportivă, România), Constantin Matache (România), **regizor de film cu tematică sportivă:** Alexei Barat (Republica Moldova); **medici sportivi:** Drăgan Ioan (România), Maria Robu (Republica Moldova); **antrenori:** Franz Anton Beckenbauer (fotbal, Germania), Octavian Bellu (gimnastică, România), Ilie și Mihai Buiuc (judo și sambo), Petru Caduc (box), Valeriu Filipov (box și baschet), Vasile Luca (sambo, RM), Gheorghe Iliuță (box, România-Suedia) etc.

Cu mare grijă au fost adunate și prezentate informațiile despre starea de lucruri din domeniul sportului, caracteristică pentru Republica Moldova. Sunt nominalizate organizațiile de stat și nonguvernamentale, instituțiile de învățământ de diferite grade care se ocupă de dezvoltarea sportului în Republica Moldova; sunt trecute în revistă realizările Federațiilor sportive care activează în republică, printre care: Federația de Atletism, Federația de Baschet, Federația de Box, Federația Moldovenească de Fotbal, Federația de Tenis, Federația de Volei etc.; sunt contabilizate titlurile de campion și medaliile obținute de sportivii moldoveni. Într-un articol aparte, este subliniată contribuția Comitetului Național Olimpic al Republicii Moldova la promovarea valorilor olimpice ale țării prin inițiativele lansate, prin implementarea spiritului olimpic în diverse localități ale țării, prin susținerea și dezvoltarea sportului de performanță, precum și a celui de masă. O prezență notabilă între publicațiile de acest gen din republica noastră, cartea *Sport. Mică enciclopedie* este de o utilitate maximă pentru profesorii de educație fizică, pentru antrenori, pentru specialiști din domeniu, pentru studenți, precum și pentru toți împătimiții de sport.

Un cuvânt deosebit de laudă merită autorii ei. Munca lor denotă meticulozitate, efort și perseverență, dar va fi răsplătită întreit prin interesul sporit al cititorilor. Întregul colectiv redacțional al cărții a contribuit la eleganța și sobrietatea expunerii, la complexitatea informației și la precizia exprimării.

La o a doua ediție, cartea va fi revizuită și completată pentru a fi de un real folos pentru toți cei care văd în sport un aliat al frumuseții și tinereții, precum și un garant al păcii. Pace și sport...sintagmă foarte actuală în zilele noastre. Jocurile Olimpice sunt competiții care promovează pacea. „Când încep Jocurile, armele tac” este un slogan bine cunoscut. O spune și dl Nicolae Juravschi, președintele Comitetului Național Olimpic, în prefață: „sportul poate face să tacă și tunurile”.